

**OLIY TA'LIM MUASSASALARIGA
KIRUVCHILAR UCHUN**

SAVOLLAR KITOBI

ABITURIYENT: _____
F.I.O. Imzo

ABITURIYENT DIQQATIGA!

Test topshiriqlarini yechishdan avval savollar kitobini varaqlab, unda har bir fan boyicha 36 ta savol mavjudligini tekshiring. Agar savollar soni kamligi aniqlansa yoki savollar kitobi raqami bilan javoblar varag'i raqami bir xil bo'lmasa, darhol auditoriya rahbariga ma'lum qiling.

Savollar kitobida abituriyentning familiyasi, ismi, otasining ismi xato to'ldirilgan yoki to'ldirilmagan va imzosi qo'yilmagan hollarda e'tirozlar ko'rib chiqilmaydi.

Kitob tipi: 32

FANLAR:

Blok 1: Ona tili va adabiyot

Blok 2: Biologiya

Blok 3: Kimyo

Savollar kitobi raqami: **1701333**

Toshkent – 2017

ONA TILI VA ADABIYOT

1. Yasama fe'ldan yasalgan ot aniqlovchi vazifasini bajargan gapni belgilang.
A) *Qozonga solingan qaynatma sho'rvaning shirin hidi dimog'larni qitiqlab, ishtahani ochib yubordi.*
B) *Bu tortiqlarning unga berilishi A'zamni behad xursand qildi, akasiga minnatdorlik bildirish uchun uning xonasiga kirdi.*
C) *Bunday birikmalar tarkibida zararli moddalar ko'p bo'ladi va inson salomatligi uchun xavfli sanaladi.*
D) *Katta qutiga solib olib kelingan narsa sovutkich ekan, birpasda uni ochib oshxona to'riga joylashdi.*
2. Narsaning holatini ifodalay oladigan ism asosli sodda yasama fe'llar berilgan javobni belgilang.
A) *bo'shamoq, qotmoq, ko'paymoq*
B) *suvshamoq, hayajonlanmoq, ikkilanmoq*
C) *varaqlamoq, bezovtalanmoq, shodlanmoq*
D) *yaltiramoq, sarg'aymoq, bo'shamoq*
3. Yetakchi morfemasi shakldoshlik xususiyatiga ega bo'lgan orttirma nisbatdagi yasama fe'llar qatorini belgilang.
A) *kechiktirmoq, gullamoq*
B) *terlatmoq, to'qillatmoq*
C) *chiqillatmoq, tutqazmoq*
D) *to'ydirmoq, eslatmoq*
4. Qaysi javobda ko'makchi morfema sifatida qo'llanishi mumkin bo'lgan jarangli undoshlar berilgan?
A) *b, k, m, ng, d* B) *n, ch, r, t* C) *l, n, q, y* D) *v, y, b, l, m*
5. Nutqimizda portlovchi jarangsiz til undoshlari soni nechta?
A) *1ta* B) *2ta* C) *3ta* D) *4ta*
6. Insonlar istaydiki, yer yuzi gulbog'ining musaffo havosidan hamma bo'lsin bahramand.
Ushbu gap haqida to'g'ri fikrni aniqlang.
A) *Ergash gapning ham, bosh gapning ham egasi bir xil so'z turkumiga oid.*
B) *To'diruvchi ergash gapli qo'shma gap hisoblanadi.*
C) *Qaratqich aniqlovchilar faqat qaratqich aniqlovchiga tobelangan.*
D) *Ergash gap qismida barcha gap bo'laklari kesimga bevosita bog'langan.*
7. Bundan anglagan tushuncham shu bo'lidiki, ba'zi insonlar faqat yeyish uchun yashaydilar, ba'zilar yashash uchungina yeydilar.
Ushbu gap haqida to'g'ri hukmni toping.
A) *ergash gap(lar) tarkibida yasama so'zning yasama so'zga tobelanishi kuzatiladi.*
B) *bosh gap tarkibida bitta yasama so'z qatnashgan*
C) *ushbu murakkab qo'shma gapdagi barcha yasama so'zlarning yasalish asosi ot so'z turkumiga mansub*
D) *ushbu gap bir necha ergash gapli murakkab qo'shma gap*
8. Berilgan so'zlardan qaysilarining turlangan shakllari ham o'zaro omonim bo'la oladi?
1) soch, 2) shox, 3) sir, 4) tovon, 5) es 6) bot
A) *4, 5, 6* B) *2, 3, 4* C) *1, 3, 4, 5* D) *1, 2, 3, 6*
9. Unum(1) yo'q, bunim yo'q, Uyimda unim(2) yo'q, Ishimda unum(3) yo'q, Aytishga unim(4) yo'q.
Ushbu parchada raqamlar bilan ko'rsatilgan so'zlardan qaysilarining yetakchi morfemalari o'zaro omonim so'zlar hisoblanadi?
A) *2, 3, 4* B) *1, 2, 4* C) *1, 2, 3, 4* D) *1, 3, 4*
10. Quyida berilgan necha so'zning ma'nosi metonimiya usulida ko'chishi mumkin?
samovar, ko'zoynak, zal, qadah
A) *3ta* B) *2ta* C) *1ta* D) *4ta*
11. Qaysi gapda otlashgan son qatnashmagan?
A) *Ikkala qiz chiqdi ariq bo'yiga.*
B) *Durroj ham Sherning so'zini ma'qul ko'rdi va shu o'rmonda ikkovi do'stona yashay boshladi.*
C) *To'qqizida bo'lmagan aql, to'qsonida ham bo'lmas.*
D) *Birinчисiga doim siz ega chiqasiz, bu insofdan emas.*
12. To'tini o'z ismini aytishga o'rgatishadi. Ismni ko'p qaytarishadi. Keyin bir kuni, ehtimol, bexosdanmi yoki o'z kayfiyatini bildirish uchunmi, u talab qilinayotgan so'zni aytib yuboradi va shu ondayoq mukofot oladi.
Berilgan parchadagi fe'llar tarkibida qaysi nisbat qo'shimchasi qatnashmagan?
A) *o'zlik* B) *majhul* C) *birgalik* D) *orttirma*
13. Martaba berganda fe'l ham bergan keng,
Adl-u muruvvatdan qilmasa judo.
Dargohi kattalar bor bo'lsin, lekin
Kichik kattalardan asrasin xudo.
Ushbu she'riy parchada otlashgan sifatlar necha o'rinda qo'llangan?
A) *1* B) *2* C) *3* D) *4*
14. Qaysi gapda orttirma nisbatdan tashqari barcha nisbat shakllaridagi fe'llar ishtirok etgan?
A) *To'rt tomoni hujralar bilan o'ralgan sahna o'rtasidagi sadaqayrag'och shoxlarida chumchuqlar chirqillashib, ko'klamni olqishlaydi, allaqayoqlardan qaldirg'ochlar o'qday otilib kelib, hovli ichiga kirib ketadi.*
B) *Vatan haqidagi jozibador qo'shiqlar el-elatlarni birlashtiradi, ularni tinch-totuv va osoyishta yashashga, Vatanni ko'z qarochig'iday asrashga da'vat etadi.*
C) *Gullar ishq haqida kuylasalar, qushlar sadoqat haqida chug'urlashib bahs qilishardilar, gullar Nargisga tasalli bersalar, bulbullar chax-chaxlab, Bamburni Gullar vodiysiga chaqirardilar.*
D) *Kampirning katalakday hovlisi misoli tandir, quyosh lovullab qizdiradiyu, atrof uylar bilan o'ralgani uchun qilt etgan shabada yurmaydi.*
15. Quyida berilgan gaplarning qaysilari aralash murakkab qo'shma gap sanaladi?
1. Inson sirliligicha qolaveradi, ammo odamzod bir-birini anglab yetsagina, olam tinch, dunyo farovon bo'ladi. 2. Tabiatga bunday mehri meni qalbingga onam solib qo'ydi va menda go'zallikni sevish, xushfe'l, xushtabiatli bo'lish, ozoda yurish kabi xislatlar uyg'ondi. 3. Havo ochiq, quyosh tuzukkina ko'tarilgan, ammo uning ham bu kun uncha ta'siri yo'q, bu kungi qora sovuq quyosh kuchini-da kesgan edi.
A) *1, 2* B) *1, 2, 3* C) *1, 3* D) *2, 3*
16. Quyida berilgan so'zlarning nechtasi to'g'ri yozilgan?
dramma, trasa, inspeksiya, koperativ, magistratura
A) *2tasi* B) *1tasi* C) *3tasi* D) *4tasi*
17. O'g'il ham qiz ham albatta uyda ko'chada o'z fe'li muomalasi bilan boshqalarga o'rnak bo'lishi kerak.
Ushbu gapda tushurib qoldirilgan tinish belgilari haqida to'g'ri fikrni aniqlang.
A) *5 o'rinda vergul, 1 o'rinda tire tushurib qoldirilgan*
B) *4 o'rinda vergul, 1 o'rinda tire tushurib qoldirilgan*
C) *6 o'rinda vergul tushurib qoldirilgan*
D) *4 o'rinda vergul tushurib qoldirilgan*
18. To'ng'ich bilan o'rtancha
Shovqin solib, mushtlashib,
Yetishibdi mozorga,
Ketmon-u bel ushlab.
Ushbu she'riy parchada gapning qaysi bo'laklari uyushgan?
A) *ega, hol, to'diruvchi* B) *ega, hol, kesim* C) *ega, kesim* D) *ega, aniqlovchi, hol*
19. Qaysi gapda aniqlovchi vazifasini bajargan fe'l tarkibida nisbat qo'shimchasi qo'llangan?
A) *Poyonsiz dalalaringni, olamdagi bor go'zallikni o'z bag'rida yashirib yotgan bog'laringni sevamiz, jonajon Vatan!*
B) *Amu bilan Sirdan suv ichgan, Zarafshonni loylatib kechgan Chavandozlar bordir bu elda.*
C) *Yaqin borib qarasa, qoraygan yerda bolalar ko'ylagiga qadaladigan o'n-o'n beshta tugma sochilib yotibdi.*
D) *Yomg'irdan keyin paydo bo'ladigan kamalak jahondagi jamiki ranglarni yettita ipga tortib tuzganga o'xshaydi.*
20. Sening mo'jaz yuraging mo'jizalarga to'la ekanligini birinchi bor uchratgandayoq anglagan, his qilgan edim.
Ushbu gapda fonetik o'zgarish asosida yozilgan so'zlarning gapdagi vazifasini aniqlang.
1) ega; 2) kesim; 3) aniqlovchi; 4) to'diruvchi; 5) hol.
A) *1, 2, 3, 4* B) *1, 2, 4, 5* C) *2, 3, 4* D) *1, 3, 4*
21. Agar bu O'zbekistonimizni dunyoga tarannum etmoqchi, uning qadimiy tarixini ulug'lamoqchi bo'lsak, avvalambor, buyuk yozuvchilarni, buyuk shoirlarni, buyuk ijodkorlarni tarbiyalashimiz kerak.

- Ushbu gapda faqat hokim qismi yasama so'zdan iborat bo'lgan so'z birikmalari sonini aniqlang.
A) 5 B) 4 C) 3 D) 2
22. Yetakchi morfemasi ot bo'lgan yasama so'z qatnashgan gapni aniqlang.
A) *Aybsiz do'st axtargan do'stsiz qolar.*
B) *Bilimi zo'r mingni yiqar.*
C) *Tani sog'lik - tuman boylik.*
D) *Odamni el ko'kartiradi.*
23. Berilgan she'riy parchada nechta yasama so'z qo'llangan?
Qon yig'latdi qaysi bag'ritosh,
Jayron, nega ko'zing to'la yosh?
Oyog'inga qo'yib yotay bosh,
Jayron, nega ko'zing to'la yosh?
A) 5 ta B) 4 ta C) 2 ta D) 3 ta
24. Taqdir kuldi,
o'lim tegmasdan o'tib ketdi,
qilmadi jur'at.
Netay, axir so'nggi minutda
pistoletim qildi xiyonat.
She'riy parchadagi yasama so'zlar haqidagi noto'g'ri fikrni aniqlang.
A) *yasama so'zlar uchta mustaqil so'z turkumiga tegishi.*
B) *2ta affiksatsiya usulida, 2ta kompozitsiya usulida yasalgan so'zlar ishtirok etgan.*
C) *Sodda yasama so'zlar bir turkumga oid so'zlardan hosil qilingan.*
D) *Uchta yasama so'z gaping bosh bo'laklari vazifasida kelgan.*
25. Quyidagi bayt qaysi ijodkorning tarji'bandida takrorlangan?
Dahr bir vayrona edurkim, zzarob obod erur,
Chiqsa andin har kishi - g'am bandida ozod erur.
A) *Alisher Navoiy* B) *Ogahiy* C) *Nodira* D) *Uvaysiy*
26. Po'lat nayza qor ustida yotarmi,
Temir nayzang egovlasang o'tarmi,
Sening to'rang nomardlardan emasdir,
Mard o'g'lon sevdingin tashlab ketarmi?...
Ushbu misralar qaysi doston qahramoni tilidan aytilgan?
A) *"Rustam"da Rustam*
B) *"Kuntug'mish"da Kuntug'mish*
C) *"Alpomish"da Alpomish*
D) *"Ravshan"da Ravshan*
27. "Yolg'iz boshing uchun mehnat qilsang, o'z qorni uchun o'tlagan hayvonning biri bo'lasan. Insoniy burching uchun mehnat qilsang esa, Ollo taoloning suygan bandasi bo'lasan"
Ushbu hikmatli so'zlar kimning qaysi asarida uchraydi?
A) *Ahmad Yugnakiy, "Hibat ul-haqoyiq"*
B) *Alisher Navoiy, "Hayrat ul-abror"*
C) *Alisher Navoiy, "Mahbub ul-qulub"*
D) *Abay, "Nasihatlar"*
28. Quyida berilganlardan qaysilari she'riyatning "raqs qo'shig'i" ma'nosini anglatuvchi janrida yozilgan?
1) "Mardlik afsonasi" (Shuhrat);
2) "Mardlik cho'qqisi" (A.Muxtor);
3) "Uch qiz afsonasi" (Shuhrat);
4) "Qullar kemasi" (H.Hayne);
5) "Samarqand afsonasi" (T.To'la)
A) 3, 4, 5 B) 2, 3, 4 C) 1, 3, 5 D) 1, 3, 4
29. Quyidagi qaysi asar she'riy roman hisoblanmaydi?
A) *"Surat" (Mirtemir)*
B) *"Yevgeniy Onegin" (Pushkin)*
C) *"Ziyod va Adiba" (Mirmuhsin)*
D) *"Don Juan" (Bayron)*
30. Qaysi javobda keltirilgan ma'lumot Mirmuhsin hayoti va ijodiga mansub emas?
A) *Romanlaridan birida o'zbek adabiyotida birinchi bo'lib, chet eldagi o'zbek hayotini aks ettirishga urindi.*
B) *Toshkent shahrining Qo'rg'ontepa mahallasida kulol oilasida tug'ilgan.*
C) *Ijodkor bir qator dostonlar yaratgan.*
D) *"Tungi chaqmoqlar" qissasi xalqimiz o'tmishini aks ettirishga bag'ishlagan.*
31. Quyidagi qaysi misra bilan boshlanuvchi she'r muxammas janrida bitilmagan?
A) *"Bu kunlar boshimizda bir sahob o'lsa ajab ermas" (Zavqiy)*
B) *"Emdi sendek, jono, jonon qaydadur" (Muqimiy)*
C) *"Qaysi falak burjining mehri puran vorisan" (Komil Xorazmiy)*
D) *"La'li jonbaxshi ngdin ayru obi hayvonni netay?" (Husayniy)*
32. Zardushtilikning muqaddas kitobi "Avesto"da "maqtovlarga loyiq zot", "yaylovlari cheksiz zot" deya qayta-qayta ulug'langan zot kim?
A) *Sraosha* B) *Axura Mazda* C) *Mitra* D) *Narya Sanha*
33. "Dunyoda kim yomonlik ko'rmagan deysiz? Umidsizlik – bu g'ayratsizlikdir. Dunyoda hech muqim narsa yo'q, shuningdek, yomonlik ham mudom bo'lmaydi. Axir, qori qalin qahraton qish ketidan ko'k maysali, tiniq suvli yoz kelmasmu?"
Ushbu ibratli fikrlar keltirilgan asar nomi va muallifini toping.
A) *"Hibat ul-haqoyiq", Ahmad Yuknakiy*
B) *"Devonu lug'ot it-turk", Mahmud Koshg'ariy*
C) *"Nasihatlar", Abay*
D) *"Qutadg'u bilig", Yusuf Xos Hojib*
34. Qaysi shoir o'z g'azallaridan birida talmeh san'atidan mohirona foydalanib o'nlab buyuk shoirlarni tilga olar ekan Nizomiyni "voliyi mulki tariqat" (tariqat mulkining hukmdori) deya ulug'laydi?
A) *Munis* B) *Navoiy* C) *Huvaydo* D) *Ogahiy*
35. Bobur "Boburnoma" asarida Alisher Navoiyning olti masnaviy kitobi borligi haqida yozib, beshtasining "Xamsa" tarkibida ekanligini aytadi. Bobur Alisher Navoiyning yana bitta masnaviyi sifatida qaysi asari nomini aytib o'tgan?
A) *"Hayrat ul-abror"*
B) *"Mahbub ul-qulub"*
C) *"Lison ut-tayr"*
D) *"Muhokamat ul-lug'atayn"*
36. Quyidagi baytda qaysi badiiy san'at qo'llanmagan?
Navbahor ayyomi bo'lmish, men diyor-u yorsiz,
Bulbul o'lg'andek xazon fasli gul-u gulzorsiz.
A) *tashbeh* B) *talmeh* C) *tazod* D) *tanosub*

BIOLOGIYA

37. Quyondalarda quloq suprasining uzunligi 2 juft polimer genlarga bog'liq. Agar quloq suprasining uzunligi 24 sm li $A_1A_1A_2A_2$ genotipli urg'ochi quyon va quloq suprasining uzunligi 16 sm li $a_1a_1A_2a_2$ genotipli erkak quyon bilan chatishtirilsa, avlodning necha foizini digeterozigota genotipli quyonlar tashkil qiladi?
A) 25 B) 75 C) 50 D) 12,5
38. Makkajo'xorida barglarning burishganligi va poyaning past bo'lishi retsessiv belgilar hisoblanib, bitta xromosomada joylashgan. Barglari silliq va normal uzunlikdagi o'simlik barglari burishgan past bo'lyli o'simlik bilan chatishtirilib 1200 ta o'simlik olindi. Shundan 216 ta organizm ota-onaning ayrim belgilarini o'zida mujassamlashtirilgan. Retsessiv belgiga ega bo'lgan organizmlar sonini aniqlang.
A) 492 B) 984 C) 600 D) 108
39. Odamda giperxolesterinuriya dominant belgi sifatida autosomadagi genlar ishtirokida irsiylanadi. Gomozigotalilarda kasallik ateroskleroz va terida xavfsiz o'simtal paydo bo'lishi bilan kechadi. Geterozigotalilarda kasallik yengil o'tib, faqatgina qonda xolesterin miqdorining yuqori bo'lishi bilan xarakterlanadi. Gipertrixoz Y xromosomada joylashgan. Giperxolesterinuriyaning yengil formasi bilan kasallangan ayol o'ziga o'xshash va gipertrixoz bilan kasallangan erkakka turmushga chiqdi. Farzandlarning gipertrixoz bilan tug'ilish ehtimolligini (%) aniqlang.
A) 25 B) 100 C) 75 D) 50
40. DNK bo'lagi genomining ma'lum joyidan chiqib ketishi (a) va kirishi (b) qanday nomlanadi?
A) *a-eksiziya; b-insersiya*
B) *a-insersiya; b-eksiziya*
C) *a-deletsiya; b-duplikatsiya*
D) *a-insersiya; b-eksiziya*
41. Moddalar almashnuvi haqidagi to'g'ri ma'lumotni aniqlang.
A) *ATF tarkibidagi uchta fosfat kislotaning ajralishi 40 kJ energiya chiqishiga imkon beradi.*
B) *Eukariot hujayrada reduplikatsiya va translatsiya yadroda, transkripsiya*

sitoplazmada amalga oshadi.

C) Fotosintez, xemosintez reaksiyalari moddalar almashinuvining oraliq bosqichida amalga oshadigan assimilatitsiya jarayoni reaksiyalari hisoblanadi.

D) Glukoza molekulasidagi potensial energiyaning o'rtacha 40 foizi anaerob parchalanishdan ajraladi.

42. Qalampiming tetraploid navi diploid navidan olingan chang donasi bilan changlantirildi. Urug'lanish jarayonidan so'ng hosil bo'lgan bitta murtaq hujayrasida (a) va bitta endosperm hujayrasida (b) nechta xromosoma bo'ladi?
A) a-72; b-96
B) a-92; b-120
C) a-72; b-120
D) a-72; b-72
43. Bir sinfga mansub o'simliklar navlarini aniqlang.
A) Yulduz, Toshkent-1, Ulug'bek-600
B) Zarg'aldoq, Sangzor, Samarqand-3
C) Zarafshon, Buxoro-9, Nimrang
D) Vatan, Sangzor, Omad
44. Quyidagi berilganlardan noto'g'ri ma'lumotlarni aniqlang. 1) sil tayoqchasi hujayrasidagi ATF sintezi mitoxondriyalarda kechadi; 2) xongul hujayrasi membranasi oqsil va ikki qavat lipid molekularidan iborat; 3) loviya urug'i hujayrasidagi donador endoplazmatik to'r lipid sintezini amalga oshiradi; 4) ko'k yashil suv o'tlarining hujayralari erkin azotni fiksatsiyalaydi; 5) oq po'panak tanasi bir yadroli ko'p hujayralardan iborat; 6) batsidiya hujayralarida lixenin, amilaza, turli vitamin va fermentlar uchraydi.
A) 1,6 B) 2,4 C) 3,5 D) 1,3
45. Paleozoy (a) va mezozoy (b) eralariga xos biologik progresslarni aniqlang. 1) qushlarda to'rt kamerali yurak; 2) qirg'qoqsimonlarda urug'; 3) hasharotlarda qanot; 4) stegosefallarda besh barmoqli oyoqlar; 5) sutemizuvchilarda jun qoplami; 6) sudralib yuruvchilarda qalin po'choq bilan qoplangan tuxum
A) a-3,4; b-1,2 B) a-2,6; b-1,5 C) a-1,4; b-5,6 D) a-1,3; b-2,5
46. Biosfera evolutsiyasining uchinchi bosqichida qanday jayaronlar sodir bo'lgan?
1) dastlabki ko'p hujayrali organizmlar paydo bo'lishi; 2) biosfera gomeostaz holatining buzilishi; 3) qanotli hasharotlar rivojlanishi; 4) "parnik effekti" natijasida harorat ko'tarilishi; 5) qirg'oqqa yaqin joylashgan suvo'tlar tanasining tabaqalashuvi; 6) kislotali yomg'irlar yog'ishi oqibatida hosildorlikning keskin kamayib ketishi
A) 1,5,6 B) 2,3,4 C) 2,4,6 D) 1,3,4
47. Quyida berilgan organizmlar orasida urg'ochilari gomogametal (a), erkaklari geterogametal (b) organizmlarni aniqlang.
1) nandu; 2) skuns; 3) kondor; 4) malla revun; 5) tapir; 6) lama; 7) tasqara
A) a-2,4; b-5,6
B) a-4,5; b-2,7
C) a-2,6; b-1,7
D) a-5,6; b-1,3
48. Yoz oyalarida ko'p terlash natijasida ko'p suyuqlik yo'qotishi uning ichki muhiti kimyoviy tarkibining o'zgarishiga sabab bo'ladi. Bu o'zgaruvchanlikning qaysi turiga misol bo'ladi?
A) genotipik-ontogenetik
B) fenotipik-ontogenetik
C) genotipik-rekombinativ
D) fenotipik-modifikatsion
49. Vegetativ nerv sistemasi bo'limlari va ularning funksiyasi o'rtasidagi muvofiqlikni aniqlang.
a) parasimpatik; b) simpatik
1) sistolani tezlashtiradi; 2) nafas olish tezligini kamaytiradi; 3) ichak peristaltikasini sekinlashtiradi; 4) qovuq muskullarini qisqartiradi; 5) o'pka ventilatsiyasini ko'paytiradi
A) a-3; b-1,5
B) a-4,5; b-2,3
C) a-3,5; b-1,2
D) a-2,4; b-3,5
50. Odam organizmida maksimal bosim yuzaga kelgan vaqtda...
A) qoricha diastola holatida bo'ladi; simpatik nerv sistemasi ta'sir qiladi
B) ikki tavaqali klapan ochiq bo'ladi; bo'lmacha sistola holatida bo'ladi
C) yarimoyimon klapan ochiq bo'ladi; qorincha diastola holatida bo'ladi

D) yarimoyimon klapan ochiq bo'ladi; bo'lmacha diastola holatida bo'ladi.

51. Odamdagi o'mrov osti muskulining bo'yinning teri osti muskulidan farqini toping.
1) vegetativ nerv sistemasi orqali boshqariladi; 2) joylashuv ko'ra to'sh-o'mrov so'rg'ichsmon muskul bilan bir guruhga kiradi; 3) joylashuviga ko'ra diafragma muskuli bilan bir guruhga kiradi; 4) gavdaning ko'krak muskuli hisoblanadi; 5) suyakka birikadi; 6) boshning harakatini ta'minlaydi; 7) qo'lining harakatida ishtirok etadi
A) 1,4,5 B) 1,5 C) 2,6 D) 3,4,7
52. Odamning bosh miyasiga xos bo'lmagan ma'lumotni aniqlang.
A) Bosh miya katta yarimsharlarining sezish zonasi hujayralari sezgi organlaridan kelayotgan impulslarni qabul qiluvchi oliy nerv markaz hisoblanadi
B) Bosh miyaning stvol qismidagi nerv hujayralari shartsiz reflekslarning nerv markazi hisoblanadi
C) Bosh miya shikastlanganda qo'l-oyoq tonusi pasayib, falajlangan oyoq harakatsiz osilib qoladi
D) Uzunchoq miyadan chiquvchi adashgan nerv tolasi parasimpatik nerv sistemasining bir qismi bo'lib, qorin bo'shlig'ining yuqori qismida joylashgan organlar ishini boshqaradi
53. Sezgi analizatorlari haqidagi noto'g'ri fikrni aniqlang.
A) Terining derma qavatida issiqni va bosimni sezuvchi retseptorlar siypalashni va og'riqni sezuvchi retseptorlarga nisbatan chuqurroq joylashgan.
B) Gipermetropiya keksalarda ko'z gavhari do'ngligining kamayib ketishi tufayli yuzaga keladi.
C) Quloqning suyak labirinti bilan parda labirinti orasida endolimfa, parda labirinti ichida perilimfa suyuqligi bo'ladi.
D) Harakat analizatorning oliy nerv markazi bosh miya katta yarimsharlari po'stlog'ining oldingi markaziy egatida joylashgan.
54. Chuchuk suv shillig'i organlarining tuzilishi haqidagi noto'g'ri ma'lumotlarni aniqlang.
1) yurak qorinchasidan chiquvchi qon tomirning uchi ochiq; 2) paypaslagichlari sezgi hamda ozuqani tutib og'izga yo'naltirish vazifasini bajaradi; 3) mayda tishchalar bilan qoplangan muskulli tilchasi qizilo'ngach ichida joylashgan; 4) jigar ishlab chiqargan suyuqlik oshqozon bo'shlig'iga quyiladi; 5) bir juft tasmasimon buyragining voronkasimon uchi yurak oldi bo'lmasiga ochiladi; 6) tuxum va spermatozoidlar bitta organizmning o'zida hosil bo'ladi
A) 2,4 B) 2,5 C) 3,6 D) 1,5
55. Butli o'rgimchak oyoq paypaslagichlariga xos xususiyatlarni aniqlang.
1) xitin po'st bilan qoplanmagan; 2) pastki jag'lar vazifasini bajaradi; 3) sezgir tukchalar bilan qoplangan; 4) yurishda ishtirok etadi; 5) yurish oyoqlariga nisbatan kalta; 6) tuyg'u organi hisoblanadi
A) 2,3,6 B) 4,5 C) 1,3,5 D) 1,4
56. Bosh skeleti miya qutisi, jag'lar, jabra ravoqlari va jabra qopqog'idan tashkil topgan baliqlarni aniqlang.
1) beluga; 2) qilquyruq; 3) gigant akula; 4) tikandum skat; 5) oqcha; 6) dengiz tulkisi
A) 3,4,6 B) 2,5,6 C) 1,2,5 D) 3,4,5
57. Qushlarning qanday patlarida ilgachalar mavjud emas?
1) par; 2) qoplag'ich patlar; 3) qoqish patlar; 4) momiq patlar; 5) boshqarish patlari
A) 2,4 B) 1,5 C) 1,4 D) 3,5
58. Jag'larida faqat kurak va oziq tishlari mavjud hayvonlarni aniqlang.
1) larcha; 2) ondatra; 3) norka; 4) qashqaldoq; 5) nutriya; 6) tovushqon; 7) sug'ur; 8) suqsun; 9) yumronqoziq; 10) olaqo'zan
A) 1,3,4 B) 2,5,7 C) 5,9,10 D) 6,7,8
59. Penitsill va pichan batsillasi uchun umumiy bo'lmagan xususiyatlarni aniqlang.
A) Translyatsiya jarayoni sitoplazmada kechadi, spora hosil qiladi.
B) Irsiy axborot DNK molekulasida joylashgan, hujayrasi qobiq bilan o'ralgan.
C) Membranasi ikki qator lipid va oqsil molekularidan iborat, ribosomasi sitoplazmada translyatsiya qatnashadi.
D) Prokariot organizm, irsiy axboroti faqat sitoplazmadagi halqasimon DNKda joylashgan.

60. Xloroplastlarga ega eukariot organizmlarga zarar keltiruvchi xloroplastlarga ega bo'lmagan eukariot organizmlarni aniqlang.
1) gommoz qo'zg'atuvchisi; 2) nozema; 3) vertitsill; 4) agrobakterium; 5) leyshmaniya; 6) zang zamburug'i; 7) tamaki mozaikasi
A) 1,4 B) 2,5 C) 6,7 D) 3,6
61. Orangutan somatik hujayrasida sodir bo'ladigan mitoz jarayoni haqida noto'g'ri ma'lumotlarni aniqlang.
1) metafazada ikki xromatidali xromosomalar soni 96 ta;
2) anafazada ikki xromatidali xromosomalar soni 96 ta;
3) profazada ikki xromatidali autosomalar soni 46 ta;
4) anafazada xromosomalar soni 96 ta; 5) metafazada ikki xromatidali xromosomalar soni 48 ta; 6) interfaza G₂ davrida ikki xromatidali xromosomalar soni 46 ta
A) 2,6 B) 1,3 C) 4,5 D) 3,4
62. Seleksiyada yalpi tanlash usullarining qo'llanilishi bilan bog'liq ma'lumotlar to'g'ri ko'rsatilgan javobni belgilang.
1) chetdan changlanuvchi o'simliklarga nisbatan qo'llaniladi; 2) toza liniyalar olinadi; 3) genetik nuqtai nazardan bir xil bo'lmagan navlar olinadi; 4) genetik nuqtai nazardan bir xil organizmlar guruhi olinadi; 5) avlodlar soni kam bo'lganligi sababli chorvachilikda qo'llaniladi
A) 3,5 B) 1,3 C) 2,5 D) 1,4
63. EcoRI restriktazasi GAATTC nukleotidlar ketma-ketligini tanib, GA nukleotidlari orasidagi bog'larni kesadi. Maxsus sharoitda 110,5 nm uzunlikdagi DNK molekulasida EcoRI restriktazasi orqali A,B,C bo'laklarga bo'lindi. Hosil bo'lgan barcha DNK bo'laklaridagi jami vodorod bog'lar soni dastlabki DNK molekulasidagi vodorod bog'lar sonidan 2% ga kam. Agar nukleotidlar orasidagi masofa 0,34 nm ekanligi ma'lum bo'lsa, DNK bo'laklari (A,B,C) tarkibidagi vodorod bog'larning nechitasi G va C nukleotidlari orasida joylashgan?
A) 350 B) 450 C) 426 D) 334
64. Ildizdagi murtakdan yangi novda hosil qiladigan, barglari murakkaab o'simliklar to'g'ri ko'rsatilgan javobni belgilang.
1) shirinmiya; 2) terak; 3) na'matak; 4) olma; 5) o'rik; 6) gilos; 7) yantoq
A) 4,6 B) 2,7 C) 3,5 D) 1,3
65. Bodiyo (a) va bo'tako'z (b) ning to'pguliga xos belgilarni aniqlang.
A) a-umumiy gulpoya qisqa, gullar bir tekislikda joylashgan; b-uzun gulpoyada gullar ketma-ket joylashgan
B) a-asosiy gulpoyasi shoxlangan; b-atrofi o'rama bargchalar bilan o'ralgan
C) a-asosiy gulpoyasi shoxlanmagan; b-asosiy gulpoyasi shoxlangan
D) a-atrofi o'rama bargchalar bilan o'ralgan; b-gullar gulpoyaga uzun bandlar bilan birikadi
66. "Gullari mayda, bir yoki ikki jinsli, gulkosachabarglari va gultojibarglari beshtadan, ayrimlarida gulqo'rg'oni yaxshi taraqqiy etmagan"
Ushbu ta'rif qaysi oila uchun xos ekanligini aniqlang.
A) bug'doydoshlar B) ziradoshlar C) sho'radoshlar D) piyozdoshlar
67. Yuksak o'simlikning ikkinchi nomi va qaysi turkumga mansubligi to'g'ri ko'rsatilgan javobni belgilang.
A) qizilmiya- shirinmiya-burchoqdosh
B) meksika g'o'zasi-oddiy g'o'za-g'o'za
C) yapon laminariyasi-dengiz karami-laminariya
D) oq shuvoq-turon shuvog'i-qoqio'idosh
68. Zuxrasoch o'simligining sporadan rivojlanuvchi bo'g'inida qanday qismlar hosil bo'ladi?
1) ildizpoya; 2) barg; 3) poya; 4) rizoid; 5) arxegoniy; 6) anteridy; 7) murtak; 8) sorus; 9) sporangiy; 10) gameta
A) 4,6,10 B) 1,2,3 C) 5,6,7 D) 7,8,9
69. Zuxrasoch o'simligida sporadan rivojlanuvchi bo'g'inda qanday qismlar hosil bo'ladi?
1) ildizpoya; 2) barg; 3) poya; 4) rizoid; 5) arxegoniy; 6) anteridy; 7) murtak; 8) sorus; 9) sporangiy; 10) gametalar
A) 5,6,7 B) 4,5,10 C) 1,2,3 D) 7,8,9
70. Cho'chqa tasmasimon chuvalchangida 4ta so'rg'ichining bo'lishi, ichak bo'lmasligi, nerv sistemasi soda tuzilganligi, harakatlanish deyarli yo'qligi qanday evolyutsion jarayonlarni aks ettiradi?
A) biologik progress, umumiy degeneratsiya
B) umumiy degeneratsiya, biologik regress
C) idioadaptatsiya, biologik regress
D) biologik progress, aromorfoz
71. Bitta biogeografik viloyatda tarqalgan hayvonlar juftligi to'g'ri ko'rsatilgan javobni belgilang.
1) alligator va iguana; 2) tasqara va kolibri; 3) kapachi va nandu; 4) skuns va shinshila; 5) orangutan va shinshila; 6) los va bizon
A) 3,4,5 B) 1,2,5 C) 1,2,6 D) 3,5,6
72. Quyidagilardan ajdodlar belgisining takrorlanishiga mos misollar to'g'ri ko'rsatilgan javobni toping.
1) bug'doyiq, marvaridgul, qirqquloqlar ildizpoyasidagi qobiqlar; 2) otning ikkinchi va to'rtinchi barmoqlar; 3) uch juft emchakli buzoqchanning tug'ilishi; 4) to'riq otlarda xira chiziqlarning paydo bo'lishi; 5) kitning dumg'aza va orqa oyoq suyaklari; 6) pashsha va chivinning ikkinchi juft qanotlari; 7) yuzi va badani yungli chaqaloqlar tug'ilishi; 8) dumli bola tug'ilishi
A) 2,3,4,6 B) 3,4,7,8 C) 1,2,5,6 D) 4,5,6,7

KIMYO

73. Berilgan kompleks birikmalardan kation kompleksni tanlang.
A) $[Co(NH_3)_3(NO_2)_3]$
B) $Ag(NH_3)_2Cl$
C) $K_4[Fe(CN)_6]$
D) $(AlOH)_3(PO_4)_2$
74. Viniliden ftorid molekulasida 1-uglerod atomining oksidlanish darajasini aniqlang.
A) +1 B) +2 C) -2 D) -1
75. Azotning o'zlashtirilishida va organizmdagi oksidlanish-qaytarilish jarayonlarida katta ahamiyatga ega metallni aniqlang.
A) Co B) Fe C) Cu D) Mo
76. DNK qo'sh spirali tarkibidagi nukleotidlarda 3700 ta azot atomi bor bo'lsa, nukleotidlar sonini toping. (nukleotidlarning 20% ini guanin tashkil etadi)
A) 600 B) 1000 C) 1200 D) 800
77. Fosfor mo'l miqdordagi kislorodda yondirilganda olingan oksid 200 g 9,8% li fosfat kislotasi eritmasida eritilganda fosfat kislotasi miqdori 3 marta ortdi. Olingan eritmaga o'yuvchi natriy eritmasidan 540 g qo'shilganda hosil bo'lgan tuz massasini (g) aniqlang. Ishqor eritmasida suvning massasi NaOH massasidan 6,5 marta katta.
A) 72 B) 98,4 C) 14,2 D) 85,2
78. 59 g R-CCl₃ tarkibli gemigaloid uglevodorod suv bilan gidrolizlanganda 29,6 g karbon kislotasi olindi. Olingan karbon kislotani aniqlang.
A) sirka kislotasi
B) chumoli kislotasi
C) propion kislotasi
D) moy kislotasi
79. 0,8 mol noma'lum bir asosli karbon kislotasi eritmasiga Na metali qo'shilganda 17,92 litr (n.sh.) gaz ajralib chiqdi. Reaksiya sodir bo'lgan idishga yuqori bosim va temperatura ostida yetarlicha is gazi yuttirilishi natijasida hosil bo'lgan mahsulot birinchi reaksiyadan ajralgan organik mahsulot bilan 1:1 massa nisbatda ekanligi aniqlandi. Noma'lum kislotaning molyar massasini aniqlang.
A) 88 B) 60 C) 46 D) 74
80. 4f energetik qobiqchadan oldin qaysi energetik qobiqcha elektron bilan to'ladi?
A) 5p B) 6s C) 5d D) 6p
81. Quyidagi qaysi modda suvda eriganda eritma ishqoriy muhitga ega bo'ladi?
A) natriy perxlorat B) natriy gipoxlorit C) natriy xlorid D) natriy xlorat
82. 23,2 g asetonga yetarli miqdorda gidroksilamin ta'sir ettirilganda necha gramm oksim hosil bo'ladi?
A) 29,2 B) 14,6 C) 21,9 D) 73
83. Qaysi alkan izomerlari sonining uning tarkibidagi uglerod va vodorod atomlari soni yig'indisiga nisbati 0,25:1 ga teng?
A) C₈H₁₈
B) C₇H₁₆
C) C₉H₂₀

- D) C_6H_{14}
84. Mol nisbatlari 1:3:2 bo'lgan C, Si, Cu dan iborat aralashmani to'la eritish uchun avvaliga 98% li sulfat kislodatdan 450 g, so'ngra 40% li NaOH eritmasidan X g sarflandi. X ni aniqlang.
A) 480 B) 540 C) 360 D) 450
85. Quyidagi berilgan birikmalarda bog'ning qutbliligi qanday o'zgaradi?
 $NH_3 \rightarrow HF$, $CH_4 \rightarrow H_2O$
a) ortadi; b) kamayadi;
A) 1-a; 2-b; 3-b B) 1-b; 2-a; 3-a C) 1-a; 2-b; 3-a D) 1-b; 2-a; 3-b
86. Necha gramm triakontan tarkibida $0,15 \cdot N_A$ ta uglerod atomi bor?
A) 4,22 B) 6,33 C) 8,44 D) 2,11
87. Ammiak sintez qilish jarayonida reaktordagi bosim 30% ga kamaydi. Boshlang'ich aralashmadagi azot bilan vodorod miqdori stexiometrik nisbatda bo'lsa, reaksiyadan keyin hosil bo'lgan gazlar aralashmasining hajmiy tarkibini aniqlang.
A) 1/9; 2/3; 2/9
B) 2/5; 2/5; 1/5
C) 1/7; 3/7; 3/7
D) 1/4; 1/4; 1/2
88. ${}_{102}^{a}No \rightarrow {}_{96}^{b}Cm + x {}_2^{\alpha} + y {}_0^{\beta}$ yadro reaksiyasida 101,5 g No yemirilishidan hosil bo'lgan elektronlar sonini aniqlang.
($a-x=249$; $x+y=9$)
A) $1,5 \cdot N_A$
B) $2 \cdot N_A$
C) $1,6 \cdot N_A$
D) $3 \cdot N_A$
89. Mis (II) nitrat kristallogidratni tarkibida kislorodning massa ulushi vodorodnikidan 24 marta katta bo'lsa, bir mol tuzga necha mol suv to'g'ri keladi.
A) 4 B) 2 C) 3 D) 1
90. Qaysi molekula tarkibida 18 ta σ - va 6 ta π bog'lar mavjud?
A) alyuminiy nitrat
B) alyuminiy sulfat
C) kalsiy fosfat
D) kaliy karbonat
91. $2A + xB \rightarrow 2C$ reaksiyasida $0,04 \cdot 10^2$ mol A moddani 50% sarflangan, B ning 50% ortib qolgan. Jarayon 1 litrli idishda olib borilgan bo'lsa, B ning necha moli ortib qolgan? ($K_m=1$)
A) 1 B) 4 C) 2 D) 5
92. $30,1 \cdot 10^{22}$ dona Na va $6,02 \cdot 10^{24}$ dona H atomlari tutgan Na_2SO_4 ning suvli eritmasi massasini (g) toping.
A) 136 B) 156,2 C) 125,5 D) 148,4
93. $MeBr_2$ tuzi o'z atomlari sonidan 20 marta ko'p atom tutgan suvda eritilganda bromid anionining massa ulushi 2/7 ga teng bo'ldi. Metallni aniqlang. ($\alpha=1$, gidroliz jarayoni hisobga olmag)
- A) Mg B) Ba C) Ca D) Zn
94. 52 g $H_2SO_4 \cdot xSO_3$ tarkibli oleumni neytrallash uchun 1,12 mol KOH sarflandi. X ning qiymatini aniqlang.
A) 0,4 B) 0,1 C) 0,3 D) 0,5
95. Eritmadagi H^+ ionlari OH^- ionlaridan 10^6 marta ko'p bo'lsa, eritmadagi pOH qiymatini toping.
A) 4 B) 10 C) 9 D) 3
96. Xlorid kislota va xloridlarni aniqlash uchun qaysi kationning eruvchan tuzi ishlatiladi?
A) Cu^{2+}
B) Fe^{2+}
C) Na^+
D) Ag^+
97. $PCl_3 + KMnO_4 + H_2O = H_3PO_4 + KCl + HCl + \dots$ Reaksiya tenglamasini tugallang va Mn^{7+} ning qanday birikmaga o'tishini aniqlang?
A) K_2MnO_4
B) $Mn(OH)_2$
C) $MnCl_2$
- D) MnO_2
98. Tarkibida 0,25 mol $AgNO_3$, 0,25 mol $NaNO_3$, 0,25 mol $CuSO_4$ bo'lgan eritmalar solingan elektrolizyorlar tok manbaiga ketma-ket ulangan. Eritmalar 6,7 A tok yordamida 7200 sekund davomida elektroliz qilingan bo'lsa, katodlarda (inert elektrod) ajralgan moddalar massasini (g) mos ravishda aniqlang.
A) 27,25; 0,5; 16
B) 27; 0,25; 16
C) 27,25; 0,25; 16
D) 27; 0,5; 16
99. 1 mol metall gidroksid qizdirilganda 27 g suv hosil bo'ldi. Hosil bo'lgan metall oksidning molyar massasi parchalangan metall gidroksidning molyar massasidan 52 g/mol ga ko'pligi ma'lum bo'lsa, reaksiyadan hosil bo'lgan metall oksid massasini (g) aniqlang.
A) 79 B) 43 C) 102 D) 80
100. Kaliy permanganat va natriy nitratdan iborat (mol nisbati 1:1) aralashma qizdirilganda olingan kislorod mis naychadan o'tkazildi. Bunda mis naychani 40% i oksidlandi. Olingan nay 320 g 98% li sulfat kislota to'liq erisa, boshlang'ich aralashmadagi kaliy permanganat massasini (g) aniqlang.
A) 23,7 B) 31,6 C) 63,2 D) 15,8
101. 0,5 mol litiy va kadmiydan iborat aralashma tarkibidagi litiyning mol ulushi kadmiyning massa ulushiga teng bo'lsa, ushbu aralashmaning massasini (g) hisoblang.
A) 14 B) 8,05 C) 24,15 D) 28
102. Xlorofill tarkibida 3% ni tashkil qiladigan metallardan olingan nitrat tuzining kristallogidratni tarkibida kislorod atomlari soni vodorod atomlari soniga teng bo'lsa, kristallogidratning molyar massasini (g/mol) hisoblang.
A) 156 B) 256 C) 200 D) 176
103. $xMgCO_3 = yMgCO_3 + zMgO + zCO_2$ ifoda qanday ma'noni anglatadi?
A) reaksiyaning mahsulot unumi 100% dan kichikligi
B) tuzning namlik darajasi yuqori ekanligi
C) $MgCO_3$ tarkibida qo'shimchalar borligini
D) reaksiyaning qaytarligini
104. Kislorod to'liq ozonga aylanganda hajm 55 ml kamaygan bo'lsa, hosil bo'lgan ozon hajmi (ml) toping (barcha hajmlar n.sh.ga keltirilgan).
A) 220 B) 110 C) 67,2 D) 165
105. Rux metalli ikki xil konsentratsiyali nitrat kislotalarda eritilganda ajralgan NO va N_2O larning hajmlari teng bo'lsa, reaksiyaga kirishgan Zn larning mol nisbatni aniqlang.
A) 3:8 B) 3:4 C) 2:1 D) 1:1
106. Quyidagi tuzlar gidrolizga uchraganda neytral muhit hosil qiladiganlarini ajrating.
1) $(NH_4)_2CO_3$; 2) K_2SO_4 ; 3) CH_3COONH_4 ; 4) $NaNO_2$; 5) $Cu(NO_3)_2$; 6) $(CH_3COO)_2Ca$
A) 2, 6 B) 1, 4, 5 C) 1, 3, 4 D) 1, 3
107. Alkan molekulyar massasi uning tarkibidagi uglerod atomlari massasidan (m.a.b) 8 m.a.b ga ortiq bo'lsa, alkanni aniqlang.
A) etan B) butan C) pentan D) propan
108. To'yingan bir atomli spirtning Na bilan reaksiyasidan olingan gaz shuncha miqdordagi spirtning yonishidan olingan gaz bilan 1:10 nisbatda bo'lsa, noma'lum spirtni aniqlang. (n.sh. da)
A) pentanol B) butanol C) etanol D) propanol